

URBAN
FUTURES

Hållbar områdesutveckling i Malmö - Från experiment till ny praxis?

Rapport inom Mistra Urban Futures Local Interaction Platform Skåne
Alnarp, 2020

Nina Vogel
Jamil Khan
Joakim Nordqvist
Roger Hildingsson

LUNDS
UNIVERSITET

Hållbar områdesutveckling i Malmö – från experiment till ny praxis?

Nina Vogel Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU Urban Futures,
nina.vogel@slu.se

Jamil Khan Lunds Universitet, Institutionen för teknik och samhälle,
jamil.khan@miljo.lth.se

Joakim Nordqvist Malmö Stad, Miljöförvaltningen, joakim.nordqvist@malmo.se
Malmö Universitet, Urbana studier

Roger Hildingsson Lunds Universitet, Statsvetenskapliga institutionen,
roger.hildingsson@svet.lu.se

Redaktör: Nina Vogel, SLU Urban Futures

Språkgranskare: Författarna

Fackgranskare: Författarna

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2020

Omslagsbild: Nina Vogel, SLU Urban Futures

Foton: Nina Vogel, SLU Urban Futures

ISBN tryckt: 978-91-576-9704-2

ISBN elektroniskt: 978-91-576-9705-9

Elektronisk publicering: <https://pub.epsilon.slu.se>

Nyckelord: områdesutveckling, experimentell styrning, explorativ styrning, systemisk inläring, tvärvetenskap, transdisciplinär, mångvetenskap

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Enheten för samverkan och utveckling

SLU Urban Futures

Förord

Denna rapport är skriven inom ramen för Mistra Urban Futures Local Interaction Platform Skåne. Rapporten ingår i panelen för hållbar områdesutveckling med fokus på det arbete som görs i Malmö, och utgör panelens leverabel 2.1. Vi önskar tacka alla de personer vi har intervjuat och haft diskussioner med under studiens gång och som gjort denna rapport möjlig, samt kollegor som på olika sätt varit med och bidragit till underlaget för rapporten. Tack även till Mistra för finansiellt stöd.

Malmö och Lund, november 2019

Författarna

Innehåll

Förord.....	2
1. Introduktion.....	4
2. Material och metod.....	5
Workshop 1: Forskarseminarium.....	5
Workshop 2: Kunskapsseminarium med praktiker i Malmö stad.....	5
Intervjuer om områdesutveckling i Malmö.....	6
Studiebesök områdesutveckling i Malmö.....	6
3. Områdesutveckling i Malmö.....	8
Vad karakteriserar områdesutvecklingen i Malmö?.....	9
Hur har lärande organiserats och hur kan det förstås?.....	10
Vilka hinder finns för lärande och hur kan lärandet främjas?.....	12
4 Slutsatser.....	14
Referenser.....	15
Bilagor.....	15

1. Introduktion

Under 2018 startade Mistra Urban Futures tre paneler i Skåne, inom ramen för dess Local Interaction Platform Skåne. En av dessa paneler fokuserar på hållbar områdesutveckling med ett gemensamt intresse för transdisciplinärt samarbete mellan offentlig verksamhet och akademi. Panelen består av forskare från Lunds universitet, Malmös universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet Alnarp och representanter från Malmö stad. Syftet med panelen är att undersöka områdesutveckling för att till exempel utveckla kunskapsöversikter och bidra till förbättrade metoder för arbete med hållbar stadsutveckling.

I panelens andra arbetspaket har det övergripande temat varit "att styra genom experiment" (Bulkeley and Castán Broto 2013) och försök med att utveckla och pröva ny praxis och nya arbetsätt för områdesbaserad stadsutveckling. Här samlar vi information om erfarenheterna med nya former av områdesutveckling i Malmö med särskilt fokus på skillnaderna gentemot traditionell planering och på erfarenheterna av lärande. Dessutom hanterar vi frågor kring samtida urbanism och dess konsekvenser för socio-rumslig utveckling, demokrati och planering, fallgröpar och potentialer som bildar kontext för nya modeller av styrande och nya former för samverkan mellan aktörer inom och utanför den kommunala organisationen. Inom arbetspaketet har vi inhämtat kunskap genom workshops, intervjuer, litteraturstudier och studiebesök. I denna rapport redovisar vi de huvudsakliga resultaten från arbetspaketet. De vetenskapliga resultaten från arbetspaketet redovisas i en separat vetenskaplig artikel med fokus på experimentering, områdesutveckling och lärande (leverabel 2.2).

2. Material och metod

I arbetspaketet har vi utfört en rad olika aktiviteter och samlat in material av olika form, vilka redovisas i detta kapitel. I kommande kapitel hänvisar vi till material från följande aktiviteter inom arbetspaketet:

- Workshop 1: Forskarseminarium Experimental Urban Governance, Malmö, 7–8 febr 2019
- Workshop 2: Kunskapsseminarium med Malmö innovationsarena, Malmö, 6 mars 2019
- Intervjuer om områdesutvecklingsarbetet i Malmö, febr–mars 2019
- Studiebesök områdesutveckling i Malmö, 18–22 mars 2019

Arbetsgruppen deltog även i Urban Magma-konferensen i Malmö 15 maj 2019. Som en del i konferensen arrangerade vi en panel om hållbar områdesutveckling och presenterade vårt arbete och preliminära resultat från arbetspaket 2 samt andra arbetspaket inom områdesutvecklingspanelen.

Workshop 1: Forskarseminarium

Den 7–8 februari 2019 anordnades ett tvådagarsseminarium (lunch till lunch) med forskare som jobbar med områdesutveckling, urban planering och styrning genom experiment. Titeln för seminariet var *Workshop on Experimental Urban Governance, based on theory and practice* och antalet deltagare var 22 st, såväl forskare som kommunala tjänstepersoner med praktisk erfarenhet från områdesutvecklingsarbete (se bilaga 1 för program för workshopen). Till seminariet hade vi bjudit in fyra gästtalare som gjorde varsin presentation utifrån sin pågående forskning. Under första dagen var temat empiriska erfarenheter från urban experimentering och samhällsstyrning. Gästtalare var Dalia Mukhtar-Landgren från Lunds universitet, som talade om kommunens olika roller inom urban experimentering som 'promoter', 'enabler' och/eller 'partner' ("The municipality's role in experimental governance"), samt Jonas Torrens från Sussex universitet (numera Utrecht universitet), som talade om platsens betydelse för att skapa grogrund för urbana experiment ("Seedbeds, Harbours, Battlegrounds: Examining favourable environments for experimentation"). Under andra dagen var temat nya ansatser för urban experimentering och områdebaserad utveckling. Gästtalare var Peter Pelzer från Utrecht universitet, som talade om frågan och konsekvenserna av att använda negativa definitioner för att definiera en önskad framtid såsom 'bilfri' eller 'nollutsläpp' ("Infuse it with imagination: experimentalism and futuring in urban issues"), samt Lisa Diedrich från SLU Urban Futures forskningsplattform, som talade om olika ansatser för att utforma attraktiva, gröna stadsmiljöer ("Care, Create, Act – Designing neighborhoods"). Gästtalarna bidrog även med varsin 'think piece' (se bilaga 2) som utgjorde utgångspunkt och inspiration för gruppdiskussioner som följde på deras presentationer. Båda dagarna avslutades med diskussioner med hela gruppen av deltagare. En del av upplägget för seminariet handlade också om att uppleva olika miljöer i Malmö. Därför förlades seminariet i olika lokaler de två dagarna. Dag 1 arrangerades på STPLN i Västra Hamnen och dag 2 var vi på Kretseum i Hyllie.

Workshop 2: Kunskapsseminarium med praktiker i Malmö stad

Den 6 mars 2019 ordnades ett kunskapsseminarium med tjänstemän i Malmö stad som jobbar med områdesutveckling, samt med forskare och andra praktiker intresserade av frågan. Evenemanget ordnades i samverkan med Malmö innovationsarena (MIA) och hade allt som allt 41 deltagare, huvudsakligen tjänstepersoner och projektledare inom Malmö stad samt från Region Skåne och några forskare (se bilaga 3 för program för workshopen). Syftet med workshopen var att samla in praktiska

erfarenheter från områdesutvecklingsarbetet och hur man kan arbeta för att utveckla detta vidare. Workshopen inleddes med korta presentationer från organisatörerna fördelat på tre diskussionspass där deltagarna delades in i mindre grupper. Diskussionspassen utgick från varsin frågeställning: 1) Vad är nytt i områdesutvecklingen jämfört med etablerade processer?; 2) Beskriv toppar och floppar från dessa processer; samt 3) Vad behövs och vad kan göras annorlunda i fortsatta områdesutvecklingsprocesser? Deltagarna diskuterade i sina grupper och förde anteckningar samt skrev in sina svar via Mentimeter. Varje pass avslutades med en gemensam diskussion och reflektion. Svaren dokumenterades med hjälp av mentimeterverktyget och har använts som input till denna rapport.

Intervjuer om områdesutveckling i Malmö

Som förberedelse för workshopen den 6 mars och för att hämta in material kring arbetet med områdesutveckling i Malmö, genomfördes under februari och mars intervjuer med nio tjänstepersoner inom Malmö stad som är eller har varit ansvariga för områdesutvecklingsprojekt i olika delar av staden. Intervjuerna genomfördes av sex personer inom projektgruppen och varade mellan 30 och 60 minuter. Alla intervjuer följde en gemensam intervjumall och intervju svaren dokumenterades skriftligt. Syftet med intervjuerna var att ta reda på vilka erfarenheter personerna har haft med områdesutveckling, t.ex. vad syftet med områdesutvecklingen varit, vilka arbetssätt som använts, vilka aktörer som deltagit, hur det skiljer sig från traditionellt utvecklingsarbete, vilka positiva erfarenheter man har haft, vilka utmaningarna och svårigheterna varit, samt vilka lärdomar som kan dras. Se bilaga 4 för intervjumall och en lista över de utvecklingsområden som har omfattats av intervjuerna.

Studiebesök områdesutveckling i Malmö

Veckan den 18–22 mars 2019 genomfördes studiebesök på fyra platser i Malmö, som alla erbjuder exempel på områdesutveckling. Syftet med studiebesöken var att komma verksamheterna nära och föra samtal med personer involverade i områdesutvecklingsarbetet. Vi besökte följande områden: Augustenborg, Botildenberg, Rosengård och Lindängen. Upplägget för studiebesöken var att inleda med en presentation och diskussion med personer som deltar i områdesutvecklingen följt av en rundtur i området. Vi hade följande detaljerade upplägg för vart och ett av områdena.

- **Augustenborg:** Ekostaden Augustenborg (ett samarbetsprojekt som omvandlade Augustenborg till ett mer socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart bostadsområde); Green Roof Institute (ett kompetenscenter för grön infrastruktur); Green House Augustenborg (ett MKB-hus som ska underlätta eko-sociala vardagsstrategier hos de boende); Gnistan (eftermiddagsverksamhet för barn i åldrarna 6-14 år, fyller ett behov för föräldrar som behöver utbildning för att kunna få jobb).
- **Botildenberg:** Stiftelsen Botildenberg (samverkan av flera aktörer för att bidra till ett inkluderande samhälle; t.ex. givit nyanlända arbetspraktik i renovering av fastigheten som språngbräda till jobb inom byggbranschen); Stadsbruk (kommersiell odling med syfte att utveckla arbetstillfällen inom den gröna sektorn); Odlå utan gränser: Skolträdgården, Globala kryddträdgården och Odlå Kompis (sociala odling som syftar till att bidra till kunskap, vänskap och inspiration)
- **Rosengård:** Herrgården (fastighetsägarens roll); Drömmarnas Hus (kulturinstitution för barn och unga); Rosengårds Centrum (t.ex. Trianons fastighetsplaner; Brf Hilda; Bokalerna); Culture Cashba Tornet och bildandet av Rosengårdsfastighet AB; nya Rosengårdstationen.
- **Lindängen:** Framtidens hus (social institution av Malmö Stad i Lindängen); ReTuren (en kvartersnära återbrukscentral och mötesplats); Program Lindängen 2018–2022 (Malmö Stads

5-åriga pilotprogram för områdesbaserad utveckling i Lindängen); Allaktivitetshus Lindängen (självstyrda aktivitetshus för barn, unga och vuxna); AB Trianon (lokal fastighetsägare och förvaltare)

Materialet från studiebesöken dokumenterades i form av anteckningar under samtalen, noteringar efter rundturerna och fotodokumentation. Vi fokuserade särskilt på information kring experimentering och nya arbetsformer (arbetspaket 2), barn och natur (arbetspaket 3) samt ekosocial integration (arbetspaket 4) utifrån deltagarnas intressen. Under veckan hade vi även planerat in tid för gemensam reflektion kring vad vi lärde oss vid de olika studiebesöken. Studiebesökens upplägg och resultat redovisas i en särskild rapport (leverabel 6.3).

3. Områdesutveckling i Malmö

I detta kapitel presenterar vi resultaten från vår studie av erfarenheter av områdesutveckling i Malmö. Med områdesutveckling menar vi processer där olika involverade aktörer samverkar kring aktiviteter och beslut med bäring på en specifik plats och på dess användning idag och i framtiden. Platsen, den geografiska anknytningen, är det som förbinder dem. Skalan på platsen kan variera, men den är större än en enskild fastighet, korsning, torg eller grönyta. Samtidigt är den liten nog för att de involverade ska ha eller känna tillhörighet, anspråk och rådighet i angelägenheter som påverkar nyttjandet av platsen. På tyska talar man om *Quartiersentwicklung* och på engelska används begreppet *neighbourhood development*. Vi ansluter oss till dessa traditioner när vi på svenska använder begreppet *områdesutveckling*.

I denna rapport avgränsar vi oss till processer där tjänstepersoner från kommunen tar aktiv del i interaktionerna som utvecklar ett område. Det pågår ständigt områdesutveckling även utan att kommunanställda deltar, men vi intresserar oss särskilt för det spektrum av roller som kommunens företrädare kan anta. Framförallt uppmärksammar vi de sammanhang där kommunens tjänstemän agerar explorativt, utanför vedertagna rutiner i funktion och egenskap av myndighetsutövare, för att finna nya sätt att interagera med andra för att driva områdesutvecklingen framåt.

I Sverige besitter kommunerna så kallat planmonopol. Det innebär att den strategiska samhällsutvecklingen på lokal nivå är underställd kommunalpolitisk kontroll och myndighet. Som en grund för rättssäkerhet, förutsägbarhet och demokratisk transparens har staten, exempelvis genom plan- och bygglagstiftningen, föreskrivit kommunerna vissa former för interaktion med platsintressenter. Vid sidan av dessa etablerar kommunerna egna rutiner och verktyg som konsolideras i form av lokala standardförfaranden. Ett gemensamt uttryck för dessa förfaranden, oavsett om de bygger på statligt eller kommunalt uppdrag, är *linjeverksamhet*. Att kommunens linjeverksamhet inom stads- och områdesutvecklingen fungerar på ett byråkratiskt korrekt och spårbart vis har i en representativ demokrati avgörande betydelse för rättssäkerheten och för möjligheten till politiskt ansvarsutkrävande, exempelvis genom allmänna val.

Vid sidan om sin föreskrivna myndighetsroll driver kommunen verksamheter som kompletterar denna. Trots sin myndighet saknar nämligen kommunen i många fall tillräcklig rådighet för att den ska kunna infria sina uppdrag. Hållbarhetssträvanden är områden som illustrerar en sådan situation. På engelska kan detta slags otillräcklighet beskrivas i termer av skillnaden mellan *government* och *governance*, där *government* representerar en mer vertikal förståelse av maktrelationer i samhällsstyrningen medan *governance* representerar en mer horisontell förståelse. I detta sammanhang innebär *government* ett uttryck för inflytande i form av myndighetsutövning eller tillhandahållande av offentlig service. När en kommun i syfte att utöka sin rådighet strategiskt ägnar sig åt verksamhet i samverkan med andra aktörer så kan det ses som exempel på uttryck för *governance*. Det förra är ofta förknippat med myndighetsutövande, som oftast faller under speciallagsreglerad kompetens (t.ex. PBL, MB, SL), medan kommunens strategiska agerande ofta faller under kommunernas allmänna kompetens att verka för en god samhällsutveckling för sina medborgare och i lokalsamhället. Hållbarhetsarbete kan motiveras både av specialkompetens enligt plan- och miljölagstiftningen och av den allmänna kompetensen enligt Kommunallagen.

I Malmö sker områdesutveckling inom flera stadsdelar och områden där kommunens tjänstemän prövar nya former för samverkan med andra aktörer för att utveckla områdena och finna nya lösningar på lokala miljöutmaningar och sociala utmaningar. Bland annat finns en pågående satsning inom Malmö Innovationsarena (MIA) som finansieras av Vinnova och leds av Malmö Stad, där syftet är att

hitta nya hållbara arbetssätt genom att ”möjliggöra, utveckla, testa och sprida innovationer, koncept och metoder” inom stadsutveckling.

Det finns både skillnader och likheter mellan de olika områden i Malmö där det pågår områdeutveckling och försök med nya arbetssätt. Det kan handla om existerande bostadsområden där förnyelse sker, såsom Amiralstaden, Rosengård, Lindängen, Augustenborg, Sofielund eller Botildenberg. Många av dessa områden karaktäriseras av sociala problem i form av utanförskap, arbetslöshet, etnisk segregering och låg skolnärvaro. Samtidigt finns ett stort engagemang hos de boende för området och många lokala föreningar är aktiva. Det finns även ett stort renoveringsbehov i bostadsbestånden samt behov av energieffektivisering och miljöanpassning av fastighetsbestånden. En annan typ av områdesutveckling sker på platser som haft en annan användning tidigare (t.ex. jordbruk, hamn, industri, järnväg, sjukhus) och som ska byggas om till huvudsakligen nya bostadsområden. Exempel på sådana områden i Malmö är Västra Hamnen, Hyllie, Nyhamnen, Sege Park och Södra Kirseberg. Flera av dessa områden har en hög hållbarhetsprofil och agerar ofta testbädd för nya tekniker och systemlösningar, där samverkan mellan olika aktörer är en viktig del.

I detta kapitel görs en genomgång av tre frågeställningar som vi har utgått från för att bättre förstå områdesutvecklingen i Malmö, och hur man kan lära av de erfarenheter som finns:

- Vad karaktäriserar områdesutveckling i Malmö?
- Hur har lärande organiserats och hur kan det förstås?
- Vilka hinder finns för lärande och hur kan lärande främjas?

Vad karaktäriserar områdesutvecklingen i Malmö?

Den stora gemensamma faktorn mellan de olika typerna av områdesutveckling i Malmö är att de alla bygger på samverkan och dialog med andra aktörer utanför kommunen. I de flesta fall så är näringslivet representerat i någon form. Det kan handla om byggherrar som medverkar i en dialog om hur området ska utvecklas. Så var fallet i utbyggnaden av Västra Hamnen, och i den nu pågående utbyggnaden av Sege Park. Det kan även vara fastighetsägare och markägare som deltar som en part för att förändra och utveckla ett befintligt område såsom i Sofielund där flera fastighetsägare gått samman i en gemensam organisation, liksom i Rosengård, där Rosengårdsfastighet AB bildats, eller i Södra Kirseberg där statliga Jernhusen äger marken och för en dialog med kommunen om hur området ska utvecklas. En annan aktör är systemägare som i Hyllie och Sege Park där E.ON och VA Syd har varit parter för att bland annat utveckla hållbara energi- och avfallslösningar.

Även ideella aktörer i form av kulturaktörer och lokala organisationer är involverade i områdesutvecklingen. *Framtidens Hus* i Lindängen representerar en institutionaliserad mötesplats med olika aktörer involverade, t.ex. Röda Korset med cykelskola och textilverkstad, Rädda Barnet, Folkuniversitetet, Allaktivitetshus Lindängen (se nedan), IT-café för seniorer, och mer (Malmö Stad, 2019a). I Rosengård finns *Drömmarnas Hus* som ett kulturhus för barn och unga. De engagerar sig i barnens sammanhang och drömmar som de kan ge uttryck för genom teaterverk och konstutställningar. Drömmarnas hus används också som bollplank för kreativa insatser i seminarier, gemenskapsaktiviteter eller andra aktiviteter för att mobilisera folk (Drömmarnas Hus, 2019).

De boende i områdena är ofta involverade och medskapande i utvecklingen av områdena. Till exempel Föreningen *Gnistan*, en mötesplats i området Ekostaden Augustenborg, som bildades genom ett underifrån-initiativ från lokala invånare. Det pedagogiska arbetet organiseras av lokala boende med hjälp av unga vuxna som också besökte Gnistan när de var små. ”*Gnistan är en mötesplats för barn och ungdomar i åldrarna 6-14 år. Här anordnas läxhjälp, bakning, kreativt skapande och en mängd*

olika aktiviteter med utomhuspedagogisk profil” (Föreningen Gnistan, 2019). Gnistan ger föräldrar möjlighet att engagera sig och främja sin egen utveckling, genom att söka jobb eller studera och därmed komma tillbaka till arbetsmarknaden. Ett annat exempel på boendedrivna aktiviteter är *Allaktivitetshus i Lindängen*, som erbjuder fritidsaktiviteter som efterfrågas av lokala barn, ungdomar och vuxna. Det är i dag en permanent verksamhet inom Malmö stad med en mixad personalgrupp. Den utgår från Malmö stads värdegrund och arbetar normkritiskt, samtidigt som man hela tiden verkar i förhållande till människors behov och önskemål. Tillvägagångssättet är som följer: Allt är gratis, för alla åldrar, alla dagar (mån-sön; även julafton, osv.), och bara aktiviteter som efterfrågas kommer att realiserats/erbjudas. Ledare kan vara anställda, boende eller folk från frivilligorganisationer. För närvarande erbjuds aktiviteter såsom kill- och tjejgrupper, bollsporter, kampsport, dans och matlagning (Malmö Stad, 2019b).

Ett annat utmärkande drag för områdesutvecklingen i Malmö är att det uppstår nya former för samarbeten mellan olika delar av den kommunala organisationen. Detta möjliggörs av att verksamheten inte är strikt inordnad under någon specifik förvaltning utan går på tvärs mellan olika förvaltningar, där projektledarna ges i uppdrag att finna nya samarbeten. Ett exempel är Södra Kirseberg där skolor och förskolor har blivit involverade i att utveckla barnens förståelse för området och påverka den förändring som sker. Enligt den intervjuade tjänstemannen så bjöds förskoleklasser in för att utforska sitt närområde.

”Vi ställde frågan: hur funkar området? Vad är bra, vad är läskigt? De har upptäckt, ritat teckningar etc. Vi har fått input kring en trygg stad, så att vi kan laga gatorna och klippa buskarna. Pedagogerna säger att barnen har gått från att vara rädda för området, till att bli nyfikna, till att bli rädda om området.”

I flera av områdesutvecklingarna finns en mer organiserad struktur på samverkan i form av avtal och organisation (Hyllie, Sege Park, Västra Hamnen, Sofielund), i andra fall är det mer löst organiserat (Södra Kirseberg). I alla exemplen finns även en stor mängd informell samverkan i form av nätverk och verksamheter som startar upp under processens gång.

En viktig skillnad i arbetet med områdesutveckling jämfört med traditionell stadsutveckling är att det traditionella arbetet är mer plan- och regelstyrt samt att fokus är riktat på att nå ett visst slutmål. I områdesutvecklingen riktas fokus även på processen och relationer och det som händer på väg mot slutmålet. Det har funnits en stor frihet att experimentera både med nya fysiska lösningar och med olika modeller för samverkan och genomförande. Stadsutveckling sker inte bara genom kommunal verksamhet utan är ett resultat av att många aktörer kommer tillsammans. I samtliga fall finns exempel på experimenterande med nya lösningar och aktiviteter som är svårare att få till stånd i traditionell stadsutveckling.

Alla intervjuade uttrycker att de inte har fått några särskilda befogenheter för denna typ av planering och verksamhet, men att man däremot haft en stor frihet att hitta nya modeller och lösningar. Samtidigt är ett upplevt problem att det ibland finns en diskrepans mellan de visioner som uttryckts för områdesutvecklingen och de resurser som tillhandahålls i form av pengar eller mandat att genomföra saker och olika insatser.

Hur har lärande organiserats och hur kan det förstås?

Idéer om och förväntningar på lärande och förändring finns på olika sätt inbyggt i de nya formerna för områdesutveckling som man arbetar med i Malmö. En av anledningarna till att det existerar är att man har uppfattat brister i traditionell stadsplanering och ett upplevt behov av lärande. Samtidigt finns det

svårigheter att få till stånd fungerande former för lärande eftersom områdesutvecklingen ofta genomförs i projektform. Ofta saknas etablerade kanaler för att föra vidare kunskap mellan projekten eller från ett projekt till den etablerade linjeverksamheten, dvs. det kontinuerliga planeringsarbetet i kommunen.

I vårt material tas två former av lärande upp, individens personliga lärande och organisationens lärande. För de individuella tjänstemän som får ansvar för att driva områdesutveckling och vara projektledare är det oftast en helt ny situation de befinner sig i som skiljer sig från den traditionella planering de är vana vid i kommunen. Några talar om att processen har inneburit ett stort mått av personligt lärande. För flera av de intervjuade var det första gången de arbetade på detta sätt och de har heller inte kommit i kontakt med liknande arbetssätt tidigare. De beskriver det som att de kommit in i processen utan att riktigt veta vad de skulle göra eller hur de skulle gå till väga. Ofta har de fått lära sig nya arbetssätt efter hand, vilket å ena sidan har givit stor frihet men å den andra sidan också upplevts som osäkert. Som en av de intervjuade uttrycker det:

Intervjuare: Hur har det varit att jobba på det här sättet?

Respondent: Jag har aldrig jobbat så här tidigare. Jag vet inte någon som jobbar så här. Det har utvecklats under året enbart utifrån en kartläggning av behoven.

Intervjuare: Hur känns det?

Respondent: Skitkul nu. Det var läskigt under våren och hösten. Hade jag haft en plan och strukturerade arbetsuppgifter så hade jag nog gått tillbaka till vanligt arbetssätt. Men detta har varit huvuduppdraget så jag har kunnat ägna mig åt det. Jag har ofta fått frågan: Vad sysslar du med egentligen, men nu kan jag svara på den. Nu är förtroendet byggt och nätverket finns på plats. Så det är väldigt kul.

En viktig fråga blir därför hur man kan underlätta det personliga lärandet så att man behåller friheten i arbetssätt samtidigt som osäkerheten bland enskilda tjänstepersoner kan minska. En annan fråga handlar om hur man tar till vara på all den personliga kunskap som finns hos de personer som har varit drivande i områdesutvecklingen. Kan de ta med sig och använda sig av denna kunskap i sina nya arbetsuppgifter och uppdrag? Hur kan de föra vidare detta till andra personer? Eller, som en annan intervjuperson uttrycker det: *”Mycket av detta finns inte på papper, utan ligger förborgat i tyst kunskap och individuella erfarenheter.”*

Det organisatoriska lärandet handlar om hur kunskaperna från områdesutveckling i ett område kan föras vidare till andra områden och hur det kan tas till vara i kommunens kontinuerliga arbete. Men det handlar även om utvecklingen i samma område över tid. En intervjuperson talar om det historiska minnet i organisationen och att det finns en risk att detta tappas bort. Hen refererar då till att alla områden har en förhistoria där andra människor har varit involverade och att det som hänt innan ofta inte har dokumenterats och därför riskerar att falla i glömska. En annan intervjuperson tar upp problemet med att människor verksamma i organisationen byts ut efter hand, helt enkelt eftersom processerna sker över en lång tid:

”En utmaning är att bevara drivkraft och momentum i en arbetsgrupp och en process som pågått under lång tid, där stora delar av arbetsgruppen har bytts ut över tiden och där man som arbetsgruppsmedlem kan bli osäker på sitt deltagandes syfte.”

När det gäller frågan om vad man kan ta med sig till andra delar i Malmö så framhöll flera intervjupersoner att varje område är unikt i sig och att det därför är svårt att kopiera exakta lösningar och åtgärder från ett område till ett annat. Däremot menade flera att det går att överföra kunskaper och erfarenheter om processen i sig, om modeller och metoder för områdesutveckling, såsom arbetsformer för samverkan och dialog eller för att involvera andra aktörer i områdesutvecklingen.

Vilka hinder finns för lärande och hur kan lärandet främjas?

Intervjuerna med personer inblandade i områdesutvecklingsarbetet följdes upp i en workshop med praktiker i Malmö. Workshopen kretsade en hel del kring frågeställningen om vilka hinder som finns för lärande och hur ett ökat lärande kan främjas. Nedan återges de diskussioner som fördes under workshopen, illustrerat med citat från mentimeter-svaren.

”Ingen utvärdering av alternativa arbetsmetoder och processer.”

Inledningsvis konstaterade flera av deltagarna att det saknas systematiska former för lärande från områdesutvecklingen och att lärdomar och innovationer inte sprids. Exempelvis görs sällan någon utvärdering av alternativa arbetsmetoder och processer. Det framhölls även att det sällan efterfrågas avrapportering av lärandeaspekter i projekt som får stöd från statligt håll, vilket leder till att detta inte prioriteras eller integreras i genomförandet av olika projekt.

”Många nya idéer testas i projektform och når inte förankringsfasen, linjen.”

En annan observation som kom upp från flera håll var att de finns en bristande koppling mellan projekten i områdesutvecklingen och den kontinuerliga planeringen i kommunen, dvs. ”linjen”. Exempelvis pekade vissa på en tendens att ”släppa allt” när detaljplanen är klar vilket leder till brist på kontinuitet. Andra kommentarer var att många nya idéer testas i projektform men når aldrig förankringsfasen (dvs. linjen), eller att satsningar ofta ses som isolerade och inte sätts in i sitt större sammanhang.

”Lärande sker ofta på individnivå. Saknas organisatoriskt lärande.”

Det kom även upp kommentarer relaterade till sårbarheten i att många av processerna är individberoende, till men för både individens personliga lärande och organisationens lärande. En kommentar handlade om att de som vill arbeta nytt ofta känner sig ensamma och saknar tydligt stöd, vilket även bekräftades i flera av intervjuerna. Samtidigt fanns andra som menade att lärandet framför allt sker på individnivå men att det inte når ut i organisationen som helhet. Individberoendet resulterar även i att när en kontaktperson hos någon av de olika aktörer som deltar i processen försvinner, pga. att de får andra arbetsuppgifter eller byter arbetsgivare, så riskerar hela processen att falla samman och man får börja om från början.

”Lärandet behöver systematiseras och bli en del av vårt arbetssätt.”

Under senare delen av workshopen diskuterades olika idéer kring hur lärandet kan främjas. Framförallt efterfrågades en ökad institutionalisering av lärandet och flera konkreta förslag kom upp, såsom att integrera lärande som en del av arbetsbeskrivningen för olika projekt eller att integrera lärande både som projekt- och processmål. Andra förslag var att samordna erfarenhetsutbytet mellan olika områdesutvecklare, rikta mer fokus på kompetensutbildning eller att arbeta med mer levande styrdokument som kan utvecklas efter erfarenheter från nya processer. En mer generell synpunkt var att etablera en bättre systematik när det handlar om kunskapsinhämtning, överlämning och spridning upp och ner i organisationen och mellan förvaltningar och områden. Som en del av detta efterfrågades även bättre kartläggning och analys av såväl toppar som floppar bland erfarenheterna från områdesutvecklingen i staden.

”Fler gränsgångare mellan kommun och civilsamhälle.”

Samverkan är en central del i områdesutvecklingen som samtidigt är svårt att få till stånd, inte minst mellan olika kommunala fackförvaltningar, och det lyftes en del förslag på hur ökad samverkan kan åstadkommas. Fler gränsgångare mellan civilsamhället och kommunen efterfrågades, alltså personer som har en hemvist i båda dessa miljöer och kan fungera som en kommunicerande länk mellan dem. Även gränsgångare mellan olika projekt togs upp som önskvärt. En kommentar var även att finansieringsstrukturen har betydelse och att det behövs former för finansiering som går på tvärs över facknämnder och förvaltningar. Rent konkret ställde några frågan varför Miljöförvaltningen i praktiken verkar ha haft ensamt ägarskap över projektverktyget, och menade att detta borde kunna spridas till fler förvaltningar. En annan idé som lyftes upp var att man borde involvera ordinarie verksamhet i pågående projekt för att förenkla organisatoriskt lärande och spridning. Detta speglar behovet av tvärvetenskapligt och transdisciplinärt arbete samt av kapacitetsuppbyggnad för att hantera samtida utmaningar för områdesutvecklingen och behov av att utveckla nya lösningar.

”Reflektionstid – som tjänsteperson. Idag finns den inte.”

Några av kommentarerna handlade om behov av resurser och tid för att lära på tvären då det krävs en hel del kunskap och erfarenhet för att kunna röra sig i organisationen och se kopplingar mellan olika sektorer och verksamheter. En relaterad kommentar var att det ofta saknas tid för reflektion för tjänstepersoner i organisationen vilket gör att nya erfarenheter sällan ges tid att sjunka in. Slutligen fördes en diskussion om behovet av att våga misslyckas och förmågan att även lära sig av de misstag som begås. En av kommentarerna uttryckte det som att nya saker händer *”när det är tillåtet att misslyckas; det ger mod att våga testa.”* Ett sätt att främja detta är att arbeta för att skapa en kultur som godtar misslyckanden (floppar) och att medvetandegöra om vilka viktiga lärdomar även floppar kan bidra med.

4 Slutsatser

Den första reflektionen som kan göras efter att ha studerat och följt arbetet med områdesutveckling i Malmö är att det pågår väldigt mycket aktiviteter och nytänkande inom detta område och att Malmö verkligen arbetar aktivt med dessa frågor. Det finns ett stort antal konkreta projekt som på olika sätt arbetar innovativt med nya former för planering och nya sätt att samverka med aktörer utanför kommunen. Detta sker både vid etablering av nya områden och inom projekt som syftar till att lyfta upp och stärka existerande områden som upplever problem med social utsatthet och segregering. Och, det är uppenbart att det i Malmö finns ett stort antal tjänstepersoner och lokala eldsjälur som är mycket engagerade i dessa frågor.

Vår undersökning har visat att det mest centrala ordet för att beskriva områdesutveckling är *samverkan*. Det handlar om samverkan mellan kommunen och andra aktörer såsom fastighetsägare, näringsliv, lokala organisationer och boende men, minst lika viktigt, om samverkan inom kommunen mellan olika förvaltningar och verksamheter såsom skolor, förskolor och bibliotek. Ett annat mycket viktigt ord är *experimentering*. Det sätt på vilket arbetet med områdesutveckling har organiserats har givit stort utrymme för de involverade, både tjänstepersoner och andra aktörer, att experimentera med och pröva nya lösningar vad gäller såväl tekniska lösningar (t.ex. energieffektiva hus, dagvattenhantering, trafiklösningar), sociala och kulturella frågor (stadsodling, allaktivitetshus, skolbarns engagemang i sitt område) som organisatoriska frågor (klimatavtal mellan parter, BID mellan fastighetsägare, byggherredialoger). Den samlade bilden av områdesutvecklingen i Malmö är, alltså, att det händer mycket!

Samtidigt så har vi fått ta del av en hel del frustration hos de som arbetar med områdesutveckling. En uppfattning är att de åtgärder och insatser som genomförs inte sprids till hela organisationen eller till den gängse kommunala planeringen, och att den stora bilden kanske inte förändras även om det finns lokalt goda exempel. De intervjuer vi genomfört och workshopen om områdesutveckling i Malmö gav en tydlig bild av att det finns problem med lärande i Malmö Stad som organisation. Särskilt upplever många att det finns ett gap mellan den områdesutveckling som sker i projektform och den gängse planeringen som sker i "linjen". Det verkar även finnas en viss brist på lärande mellan olika projekt inom områdesutveckling, även om det finns goda initiativ för att främja detta lärande såsom den pågående processen med kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom Malmö Innovationsarena. De huvudsakliga bristerna som förts fram är att fungerande former för lärande inte etablerats som en naturlig och systematisk del i arbetet (vare sig inom områdesutvecklingen eller i linjeverksamheten); att det saknas gränssytor mellan olika förvaltningar och personer; att det saknas tid för utvärdering och reflektion; och att lärandet därför riskerar att enbart ske på individnivå men inte för organisationen som helhet.

En annan frustration som kommer till uttryck i vår studie är att tjänstepersoner visserligen har möjlighet att pröva nya lösningar, men att det är mer otydligt vilket mandat de har att faktiskt genomföra förändringar eller om det finns resurser avsatt för att genomföra olika åtgärder och insatser. Detta är nära kopplat till att områdesutvecklingen ofta sker i projektform samt att samverkan med andra aktörer ibland kan göra det oklart vem som faktiskt bär ansvar för de aktiviteter som görs och de åtgärder som behöver genomföras.

Denna rapport kan givetvis inte ge svar på hur de problem som berörts kan lösas och hur områdesutvecklingen behöver utvecklas för att bättre integreras i stadens hållbarhetsarbete. Däremot lyfter vi i rapporten fram ett antal viktiga frågor att ta itu med och arbeta vidare med såväl inom

stadens fortsatta arbete inom områdesbaserad stadsutveckling som inom forskningen, och helst i samverkan och dialog mellan dessa parter.

En avslutande reflektion vi har är huruvida områdesutveckling på det sätt som det görs i Malmö ska betraktas som projekt och experimenterande eller om det i själva verket utgör ny praxis och en av huvudformerna för hur stadsutveckling sker i dagens samhälle. Skillnaderna mellan projekt och linjeverksamhet kanske inte är så tydliga som ibland görs gällande. Om en stor del av stadsutvecklingen utförs i projektform och i nära samverkan mellan kommunen och andra lokala samhällsaktörer, bör kanske områdesutvecklingen betraktas som en del av linjen?

Referenser

Bulkeley, H. and Castán Broto, V. (2013). Government by experiment? Global cities and the governing of climate change. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 38(3): 361–375.

Drömmarnas Hus (2019) ”Välkommen till Drömmarnas hus”, nedladdad 2019-10-07:
www.drommarnashus.se/

Föreningen Gnistan (2019) ”Gnistan – en mötesplats för barn och unga”, nedladdad 2019-10-07:
www.gnistanmalmo.se/hem/

Malmö Stad (2019a) ”Alla aktörer i Framtidens hus”, nedladdad 2019-10-07: malmo.se/Service/Varstad-och-var-omgivning/Stadsplanering--strategier/Utvecklingsomraden/Lindangen/Framtidens-hus/Aktorer-i-Framtidens-hus.html

Malmö Stad (2019b) ”Allaktivitetshuset på Lindängen”, nedladdad 2019-10-07: malmo.se/Uppleva-och-gora/Gora/Allaktivitetshusen/Lindangen.html

Bilagor

Bilaga 1. Workshop 1 – Program

Bilaga 2. Workshop 1 – Think pieces

Bilaga 3. Workshop 2 – Program

Bilaga 4. Intervjuguide och lista över områden

Bilaga 1. Workshop 1 – Program

Workshop on Experimental Urban Governance – based on theory and practice –

DATE: February 07-08, 2019
VENUE: *Day 1* STPLN, STAPELBÄDDSGATAN 3, MALMÖ, SWEDEN
Day 2 KRETSEUM, HYLLIE VATTENPARK, ARENAGATAN 2, MALMÖ,
SWEDEN

AIM AND PURPOSE

City administrations across the world use a wide variety of practices to initiate, propel and manage urban development processes. When such practices take unconventional forms to methodically accomplish deliberation and implement change, sometimes the metaphors experimentation and laboratory are applied as labels for theoretically evaluative or storytelling purposes. In the academic community, there is a growing discourse concerning the effects of such practices and their consequences, should they become regular approaches in the engagement in and responses to urban development.

We see a need for knowledge synthesis and review regarding the literature about experiences of ‘governing through experiments’ in order to filter out some lessons learned that may be shared and disseminated among practitioners and researchers alike. Therefore, we invite, from practice as well as theory, experts within the field of alternative governance arrangements to join us in a workshop to discuss and share experiences and thoughts about trends and challenges in contemporary urban neighborhood governance.

Our overarching aim is to discuss the state of the art within this field and to hopefully pinpoint poignant knowledge and implementation gaps within the experimental urban governance realm. We expect the workshop to:

- Provide a forum for dialogue about cutting edge research and its current limitations.
- Enable encounters between researchers and practitioners across disciplines and professions.
- Strengthen or initiate international networks.

STRUCTURE AND PREPARATIONS

We will have 4 keynote blocks, which comprise a particular structure and engagement by all participants. Each block will be 40 minutes long and split in the following parts:

- Break-out session discussing think-pieces in smaller groups (10min)
- Keynote speech (20min)
- Commentary by keynote x on keynote x (5-10min)

A *think-piece* by each keynote will be shared beforehand and serves as preparatory input for the workshop.

PROGRAM DAY 1

February 7, 2019

STPLN, Malmö

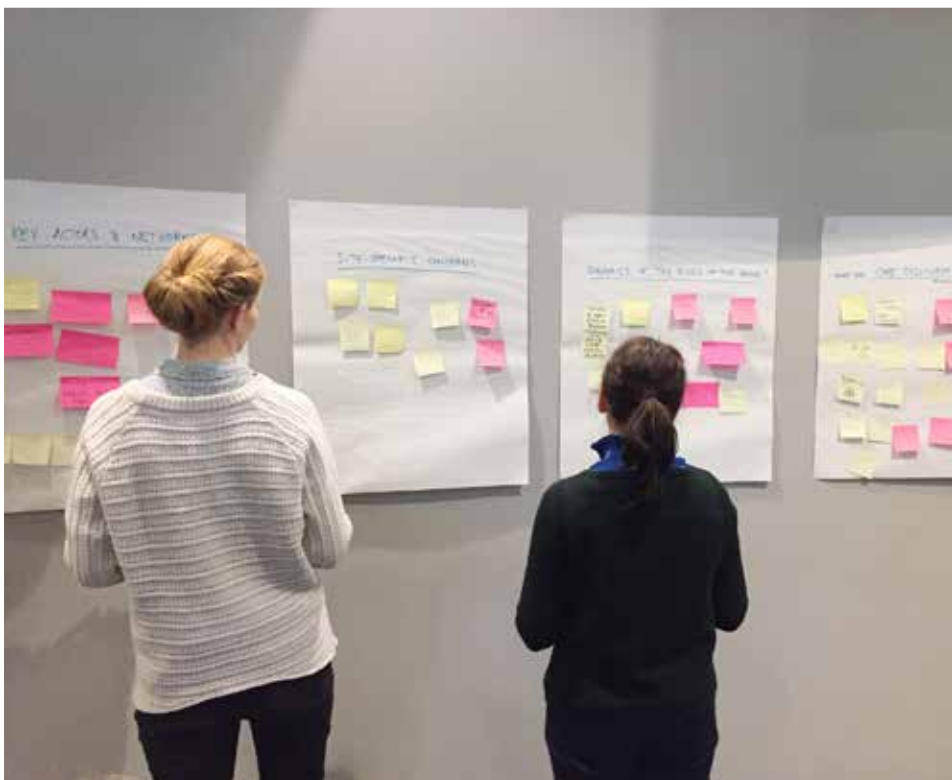
- 11.30 Welcome & arrival/mingle
- 12.00 Lunch (at the venue)
- 13.00 Introduction – New approaches to neighborhood development
- 13.30 Keynote block 1 with Dalia Mukhtar Landgren
“The municipality’s role in experimental governance”
- 14.15 Keynote block 2 with Jonas Colen Ladeia Torrens
“How can places develop favorable environments for experimentation?”
- 15.00 FIKA (Coffee break)
- 15:15 Discussion with link to keynote 1 and 2
- 16.00 Sum-up/ extraction for Day 2
- 16:30 Closing the workshop & see you tomorrow!

PROGRAM DAY 2

February 8, 2019

Kretseum, Malmö

- 08.30 Introduction/ short recap on Day 1
- 08.45 Keynote block 3 with Peter Pelzer
“Infuse it with imagination: experimentalism and futuring in urban issues”
- 09:30 Keynote block 4 with Lisa Diedrich
“Care, Create, Act – Designing neighborhoods”
- 10:15 FIKA (Coffee break)
- 10:30 Discussion with link to keynote 3 and 4
- 11:15 Sum-up – Synthesis on co-creation & transdisciplinarity in practice
- 12:00 Closing the workshop!

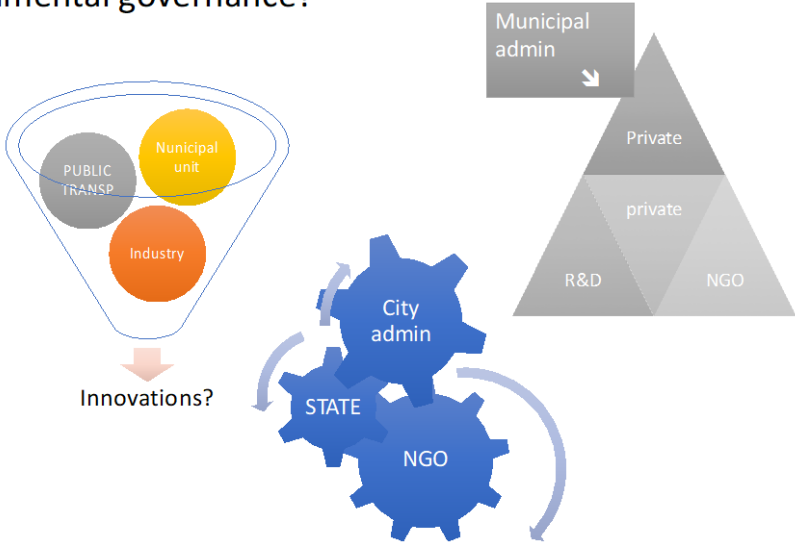

Bilaga 2. Workshop 1 – Think pieces

Which values need to be safeguarded in experimental governance?

Think piece, Dalia Mukhtar-Landgren

The role of municipalities in experimental governance?

Safeguarding public values? Do public actors have a special responsibility?
And if so – for which values?

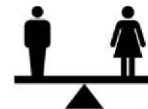
Democratic participation
transparency
Accountability

Public spending

sustainability
Social inclusion

Public spaces

Seedbeds, harbours, battlegrounds:

examining favourable environments for experimentation

Experimentation is increasingly a crucial means for governing systemic change in cities. Pressing sustainability challenges, uncertainty about emerging technologies, and ambiguity about the many possible desirable futures (e.g. eco, liveable, healthy, circular, smart city ideas) motivate this interest. For some, experimentation evokes a 'politics of hope' centred on innovative solutions. For others, it evokes top-down, technocratic attempts to experiment 'on people, and on places' rather than 'with people, in places', especially as large corporations become involved. We should heed to that controversy and stay curious about why it is happening.

At its most basic, to experiment is to act in the world to observe and understand what it leads to. Beyond that simple definition, however, the current wave of urban experimentation is hard to pin down. It is marked by multiplicity¹:

- of **forms**: trials, prototypes, pilots, demonstration projects
- of **objects**: technologies, social practices, business models, governance arrangements, policy instruments, regulation
- of **purposes**: to test and refine new policies, to generate new alternatives, to embed innovations from elsewhere, to illustrate possibilities, to probe possible desirable futures, to build new constituencies for change
- of **logics**: informed by econometrics, by behavioural economics, by innovation studies, by design, by tactical urbanism
- of **loci**: e.g. inside and outside labs, transition arenas, experimental districts, studios

This multiplicity is confusing, but it also matters, because a systemic change in cities is rarely the outcome of a single experiment: changes across multiple dimensions have to be aligned for (e.g. from regulations, technologies, infrastructures, changes in businesses, user behaviour). Experimentation can play a role in enabling learning and opening spaces for political action in each of those domains, and in their mutual alignment.

However, in most settings, there is considerable fragmentation in how experiments are initiated and conducted, generating duplication, forgetfulness and 'reinventing the wheel'. Too often, researchers and practitioners alike focus on adding new experiments, creating new laboratories, and sometimes attempting to 'upscale' them. However, that has produced a huge volume of new ideas, prototypes and pilots that fail to generate wider impacts or circulate more widely. New experiments are often highly advertised, but they often fade away with little fanfare and little reflection of what happened, as (policy, media and researcher's) attention shifts to newer challenges and fresher solutions.

To counteract that, we need to understand how to sustain experimentation and learning over time and make the most of this multiplicity. We need to learn how to move beyond specific projects and labs, to create genuine opportunities for collective learning and deliberation. We need to pay more attention to where experimentation takes place, and to how these contexts can become favourable environments for experimentation.

Along these lines, I have recently reviewed² the literature on urban experimentation (see table 1). That study identified different perspectives or lenses about what constitutes a favourable environment for experimentation – labelled **seedbeds**, **harbours** or **battlegrounds**. We can use these lenses to examine and reflect on what dynamics are most important in a particular place or city, and what forms of intermediation and learning may be most effective. This allows us to consider to what extent new experiments align or deviate from existing dynamics.

¹ See for example: Evans, J. P. M., Karvonen, A. and Raven, R. (eds) (2016) *The experimental city*. London: Routledge

² Torrens, J., Schot, J., Raven, R. and Johnstone, P. (in press) 'Seedbeds, harbours, and battlegrounds: on the origins of favourable contexts for urban experimentation with sustainability', in *Environmental Innovation and Societal Transitions*. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.eist.2018.11.003>

With that in mind, we can begin to contemplate a different take on Experimental governance as an approach to governance that can sustain and harness a favourable environment for experimentation, tactically and adaptively, to help frame, explore, and address challenges in the city.

For such an approach to be transformative, however, it needs to engage with the multiplicity of experimentation (in its various forms, objects, purposes, logic, and loci), to embrace the dynamical, uncertain and contested nature of these challenges. It needs to convene diverse spaces for co-creation and societal learning as a way to continually resolve challenges and learn from the process, rather than search for definitive solutions. It needs to embrace not only **learning by doing**, but also **learning from elsewhere** and **learning by taking into account**.

Table 1 Different lenses for thinking about what constitutes a 'favourable environment for experimentation' (Adapted from Torrens et al. 2018).

Lens	Seedbed	Harbour	Battleground
Conception of the urban context	A configuration of place-specific factors and resources that creates a distinctive environment for innovations	A hub of connections and passages, embedded in wider networks and circulations of resource, people and knowledge	An arena of disputes between political coalitions, which act strategically to advance their objectives
Role of urban context in sustainability transitions	Protect emerging socio-technical configurations, allowing them to develop and grow despite the pressure of the incumbent regime (through shielding, nurturing, and empowerment)	Facilitates encounters, anchoring and (re)discoveries of various tendencies, increasing their exposure to transnational developments, offering protection for sub-cultures	Act as places where confrontation between incumbent and challengers play-out, making disputes visible and allowing for the reconfiguration of governance arrangements
Contextual dynamics emphasised	Emerging practices, innovations and experiments are shielded from harsh selective forces, nurturing local variation	Formation of a well-connected, reputable place, attracting resources while offering exceptional opportunities	Empowerment and encounters with structural impediments Restructuring governance arrangements
Prevalent forms of knowledge and learning	LEARNING BY DOING Tacit knowledge from experiments retained locally. Local ecology of knowledge	LEARNING FROM ELSEWHERE Access to privileged communicative channels. Migration of experts	LEARNING BY TAKING INTO ACCOUNT Learning through confrontation/ contestation
Political dimensions	Negotiating protection Ensuring protection and negotiating resource allocations despite entrenched interests	Navigating connectivity Power relations enacted through linkages between places	Strategising conflict Negotiating across interests to achieve institutional reforms or challenge dominant interest
Role of intermediaries	Framing of local projects, aggregation of learning, harnessing local resources Mediating between individuals and institutions/firms	As transfer agents, connecting to global networks, harnessing resources from afar, boosting place-reputations, disseminating lessons	Mediating confrontation and controversies, re-framing activities, building alliances, mobilising civil society
Key oversights	Unrealistic 'localism'. Assumes a shared vision	Tensions in bringing novelty to context Who represents the milieu?	Risk of exaggerating the role of conflict in enabling transitions

Freed from Desire

In order not to steal the thunder from my own presentation, I will in this short blurb not reproduce the things I'm going to say tomorrow. Rather, I would like to you think about something:

Why do we define where we want to go by describing where we don't want to go?

In cities all over the world sustainability experiments are taking place, and the region we're in now is arguably has a leading role; just look at all the foreign delegations visiting the Western Harbor to get inspired. However, in these experimentalist times, I also observe something that I find both fascinating and worrisome. Many of the urban experiments we're so interested in define the future they envision negatively¹. Typically focusing on fossil fuels and energy, such visions involve a negative definition of the neighborhood or city of the future. Some examples you might have probably heard of:

- *Low Carbon Cities*
- *Carfree cities*
- *Decarbonization*
- *Natural Gas Free Neighborhoods (big thing in the Netherlands)*
- *Energy neutral*
- *Climate proof*

In my talk I'll delve more deeply into this. As said, I would like to ask you to start thinking about the question *why* do we use such negative definitions? If you succeed quickly in this diagnosis, feel also free to address the question normatively: is it *problematic* that we use these negative definitions?

Dr. Peter Pelzer, Western Harbor, Malmö, February 6, 2019.

---

¹ Note that the idea of 'negative definition' very different from the idea of dystopia, the former typically being technical and technocratic, the latter full of emotions and having typically an engaging storyline.

Care – create – act // designing neighbourhoods

'Think bites' in preparation of the Mistra Workshop on Experimental Governance

Lisa Diedrich, professor of landscape architecture // SLU Urban Futures

I have been working in professional environments for most of my career, where I found myself constantly questioning practice – how to adapt it to the challenges of the 21st century, how to foster critical thinking as a motor for constant updating. I eventually became a design researcher to be able to critically reflect on design practice. As the editor-in-chief of the book series *Landscape Architecture Europe*, I am engaged in networking forward-looking professionals in Europe to serve on a jury that scrutinises practice every three years and that brings to light the relevance of professional approaches as experiments for alternative urban developments. The result is a publication aimed at fostering criticality, challenging conventional narratives and designing new ones – in view of shaping better neighbourhoods. My academic activity unfolds in non-academic realms, is elaborated with a European team of professionals, and targeting an international audience of professionals, be they designers or governance actors, and researchers.

The fifth edition of *Landscape Architecture Europe* shows and reflects on 48 contemporary projects, interpreted through a critical appreciation of sustainability. I will pick a few of them for my lecture at the Mistra Workshop on Experimental Governance, to illustrate the contribution of experimental practice, from a landscape perspective. Below are some 'think bites' in preparation, taken from the introduction of the fifth edition.

More on the publication's website:

www.landscapearchitectureeurope.com

'Sustainability – differently' is the title of a panel discussion organised in September 2018 by Mistra Urban Futures, the urban branch of the Swedish Foundation for Environmental Research. The organisers argue that the 'wicked problems' we face are hard to pin down and consequently extremely difficult to 'solve'. They require 'brave takes' that do not disdain sustainability as such, but rather are critical of the paths that many accept too easily as leading to it. Instead of blindly engaging in these or categorically rejecting the intentions behind them, 'we should foster explorations into new territories from which we may learn'. Pursuing the theme of 'sustainability – differently', we invite the readers of this book to discover explorations of these territories by the landscape architecture profession. The jury and editors together identified three fields of activity through which landscape architects translate the values embodied in the 2030 Agenda into real-world projects: to care, to create, to act. Instead of simply producing a catalogue of the projects selected by the jury, the editorial team and the graphic designers chose to embed them into the three chapters that gave their name to this book, and that reveal the links between local projects and global goals.

(...)

The jury identified CARE as a designerly core value in the selected projects: care for physical and social structures, care for people, care for intangible memories. Most of the designs in this chapter do not start from scratch. To care means to re-use, to re-activate, to transform. Intervention instead of invention. The projects reveal innovative ways of dealing with what is already in place, with material and immaterial givens in densely built-up urbanscapes and in the open landscape, in natural and cultural heritage sites.

To CREAT E means to speculate. This chapter features inventions, business beyond the usual, tough experiments. Projects include research by design, responses to climate change, new constellations for collective life on an urbanising planet. Most projects engage with utterly urgent tasks and were seen by the jury as testbeds and promising examples of ways we might tackle the greatest challenges of the coming decades: energy transition, mobile populations, social equity, food quality, urban living.

The chapter 'to ACT' focuses on projects in which the designers play unusual roles and showcase new skills. They take surprising initiatives, they cross the lines between professions and disciplines. They initiate projects without clients, they facilitate long-term large-scale planning processes, they collaborate in novel actor constellations, they design in a way design would never have been understood previously. The stakes are political influence, and activism.

(...)

Designers eager to translate sustainability differently, using their imagination and expertise, will need to care, create and act politically.

Bilaga 3. Workshop 2 – Program

Ny Praxis – lärande och erfarenheter i Malmös områdesutveckling

Vad? Lärande- och erfarenhetsseminarium

När? Onsdag 6 mars 2019 klockan 11.30-16.30

Var? Media Evolution City (MEC), Stora Varvsgatan 6a, Malmö

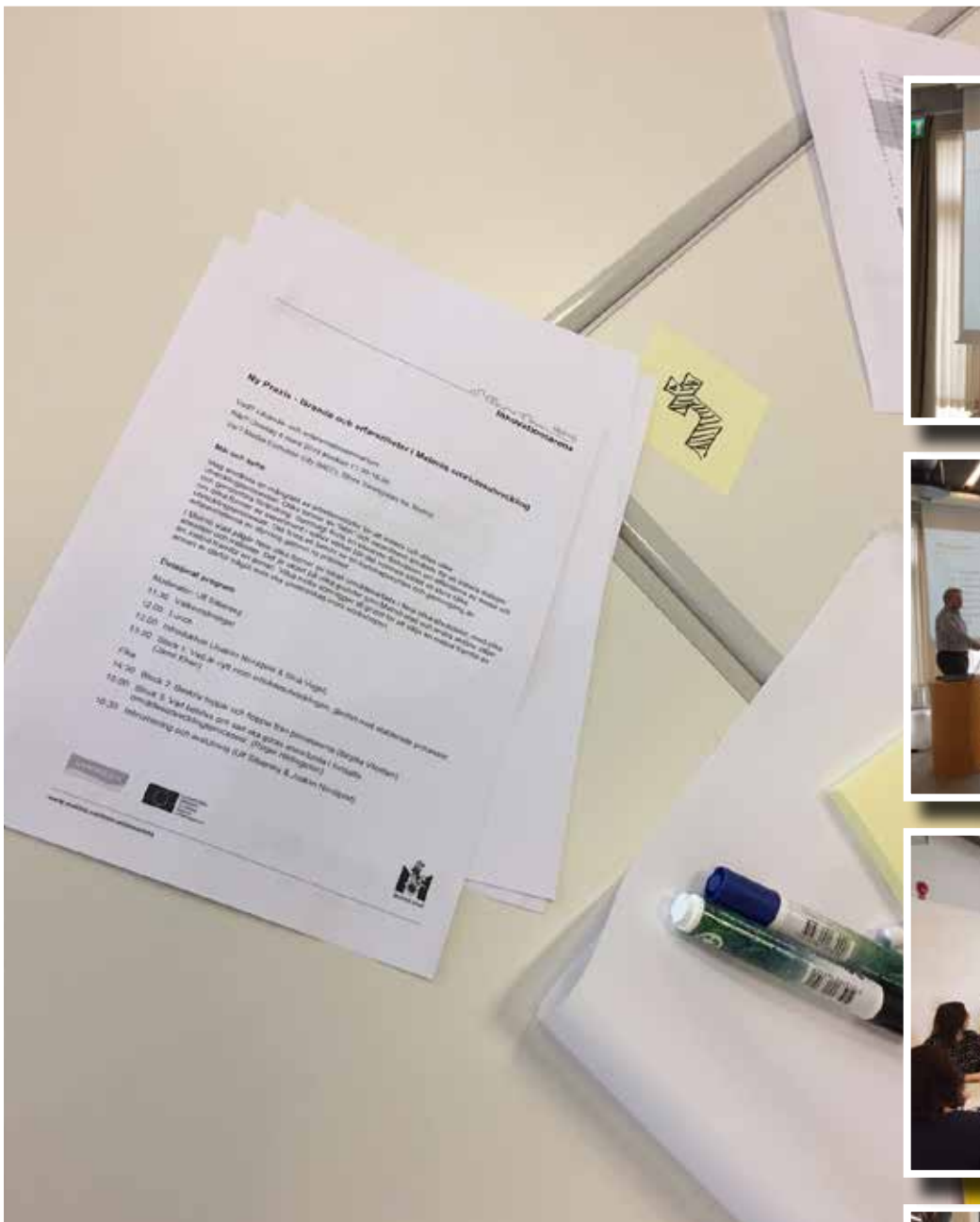
Mål och syfte

Idag används en mångfald av arbetsmetoder för att initiera och driva olika utvecklingsprocesser. Olika former av ”labb” och experiment används för att initiera dialoger och genomföra förändring. Samtidigt finns en växande diskussion om effekterna av dessa och om olika former av experiment i själva verket blir det normala sättet att styra olika utvecklingsprocesser. Det finns ett behov av en kunskapssyntes och genomgång av erfarenheterna av styrning genom ny praxiser.

I Malmö stad pågår flera olika former av lokalt områdesarbete i flera olika stadsdelar, med olika ansatser och metoder. Det är oklart på vilka grunder som Malmö stad och andra aktörer väljer en metod framför en annan. Vilka motiv som ligger till grund för att välja en metod framför en annan är därför något som ska undersökas inom workshopen.

Detaljerat program

11:30	Ankomst och mingel
12:00	Lunch
13:00	Introduktion till eftermiddagen (Joakim Nordqvist och Ulf Silbersky)
13:30	Block 1 Vad är nytt inom områdesutvecklingen jämfört med etablerade processer? (Nina Vogel)
14:30	Block 2 Erfarenheter: Toppar och floppar (Jamil Khan)
15:00	Block 3 Vad behöver göras annorlunda i fortsatta områdesutvecklingsprocesser? (Roger Hildingsson)
16:00	Inbromsning & Avrundning (Joakim Nordqvist och Ulf Silbersky)
16:30	Avslutning

Bilaga 4. Intervjuguide och lista över områden

Inledning

Idag används många olika arbetsmetoder för att initiera och driva stadsutveckling. Det finns en växande diskussion om effekterna av olika metoder och huruvida experiment kan eller har möjlighet att bli det framtida sättet att styra utvecklingen. Det finns ett behov av att förstå och förklara det som händer och där är just din roll viktig. Du arbetar som jag/vi förstått det med insatser för att göra Malmö till en ännu bättre och hållbarare stad. Med lärdom om vad just du gjort och gör i din roll som områdesutvecklare kan vi tillsammans skapa oss en bild av var utmaningarna ligger och vad som är framgångsfaktorer i att initiera och driva olika utvecklingsprocesser.

Dina insikter är betydelsefulla för oss när vi förbereder erfarenhets- och lärandeseminarier om områdesutveckling i Malmö den 6 mars i år. **Du lämnar dina svar anonymt och ditt namn kommer inte att kopplas till något material som den här undersökningen kan komma att leda till.**

Frågor till intervjupersoner avseende områdesutveckling i [...]

- När blev du involverad i områdesutvecklingen i [...]?
  - Är du fortfarande aktivt involverad?
  - [Om svar "nej" på fråga 1 b):] När avslutade du din involvering och varför?
- Beskriv din roll i arbetet med områdesutvecklingen i [...].
  - Har din roll förändrats över tid?
- Beskriv hur initiativet togs till arbetet med områdesutvecklingen i [...].
  - När var detta?
  - Kan du säga något om drivkrafterna hos dem som var delaktiga i beslutsprocessen och i själva beslutet?
- Vilka huvudsakliga syften har/hade du för ögonen i ditt arbete med områdesutvecklingen i [...]?
  - Vilken **typ av arbete** har du varit med och bedrivit i området?
[Exemplifiera gärna med **verksamhet** eller **aktiviteter**.]
  - Kan du ge en beskrivning av ert **arbetsätt**?
[Exemplifiera gärna med **metoder** eller **ansatser**.]
- I vilket skede befinner sig området idag?
- Hur skiljer sig arbetet med områdesutvecklingen i [...] från traditionellt utvecklingsarbete för områden?

7. a) Vilka ytterligare aktörer av betydelse för arbetet deltar (under din aktiva tid) i områdesutvecklingen i [...]?
b) Beskriv kort deras betydelse.
8. Beskriv de mest positiva erfarenheterna från arbetet med områdesutvecklingen i [...] (under din aktiva tid).
9. Kan du beskriva några av de utmaningar och målkonflikter som har uppstått (under din aktiva tid)?
10. a) Vad ser du för förklaringar till att utvecklingen i [...] (under din aktiva tid) tillmäts särskild betydelse och ges särskilda resurser?
b) Kan du beskriva denna särskilda betydelse och exemplifiera dessa särskilda resurser?
c) Vilka befogenheter har det getts (under din aktiva tid) för att genomföra saker annorlunda i just [...]?
11. a) Beskriv några av erfarenheterna från områdesutvecklingen i [...] som kan vara av betydelse för det fortsatta arbetet i området – eller i andra delar av Malmö.
b) Kan du nämna några erfarenheter från ditt arbete i [...] som är alltför kontextberoende för att vara relevanta för områdesutveckling mer generellt på annat håll?
12. Är det något annat relaterat till områdesutvecklingen i [...] som du vill berätta om?
13. a) Kan du förmedla kontakt till aktörer och intressenter **utanför den kommunala organisationen** som är och/eller varit betydelsefulla för områdesutvecklingen i [...] – och som du rekommenderar att vi också intervjuar?
b) Beskriv kort deras betydelse (om du inte redan gjort det [under fråga 7b ovan]).

Områden som ingått i intervjustudien

- Amiralstaden
- Augustenborg
- Botildenborg
- Hyllie
- Lindängen
- Nyhamnen
- Sege Park
- Sofielund
- Södra Kirseberg
- Västra Hamnen